

Sedmý ročník celostátní studentské vědecké soutěže-konference v oboru rusistiky: průběh, zhodnocení, perspektivy

„Čím bych byl, kdybych se neúčastnil? K tomu, abych byl, musím se účastnit!“
(*Saint-Exupéry*)

Již posedmé se 21. dubna 2005 v Praze setkali studenti a jejich pedagogové z rusistických pracovišť různých vysokých škol na jednodenní jedinečné akci – celostátní studentské vědecké soutěži-konferenci v oboru rusistiky, pořádané tradičně na jaře katedrou rusistiky a lingvodaktiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Soutěž proběhla v reprezentativní konferenční místnosti děkanátu PedF pod záštitou České asociace rusistů. Zúčastnili se jí mladí rusisté z pětice českých i moravských univerzitních měst, konkrétně z Brna (FF), Českých Budějovic (PedF), Olomouce (FF), Prahy (PedF) a Ústí nad Labem (PedF). Zastoupeny byly všechny tři vysokoškolské studijní programy: bakalářské studium (BS), magisterské (MS) a doktorské (DS).

Letošní ročník soutěžní konference úspěšně navázal na dosavadní tradici jak organizační strukturou soutěže, tak i tématy jednotlivých příspěvků, a rovněž již uvedenými zastoupenými fakultami. Svě práce prezentovalo celkem 9 studentů, soutěžících ve třech sekcích: lingvistické, literárněvědné a lingvodaktické. Sekce odborná (určená pro studenty bakalářského studia nefilologických oborů) tentokrát zastoupena nebyla.

Průběh soutěže zahájila přivítáním všech soutěžících a přítomných učitelů vedoucí pořádající domácí katedry paní PhDr. R. Hříbková, CSc. Na ni pak navázala několika slovy a přáními úspěchů všem soutěžícím paní PaedDr. Z. Líptáková, PhD., jež opět za hostitelskou katedru nesla hlavní tíhu organizování celé soutěže.

Pak již dostali příležitost prezentovat během stanovených dvaceti minut konečný propracovaný výsledek své časově i co do úsilí velmi náročné práce na příspěvku sami soutěžící. Každý soutěžní projev byl zářmován jednak přečtením odborných oponentských posudků na jednotlivé příspěvky od vybraných učitelů vysílajících kateder a následnou, vždy věcnou, kultivovanou a zajímavou, diskusí téměř ke každému vyslechnutému příspěvku, která vystoupení vhodně doplňovala.

Nejprve byly vyslechnuty referáty z oblasti literárněvědné.

Jako první vystoupila Mgr. Inna Kalita (PedF UJEP, Ústí n. L., DS) s referátem *Лирика пыталась умереть (размышления над книгой Сергея Милыева «Пемушки-Манхэттен»*) (op.: prof. PhDr. Z. Trösterová, CSc.), v němž se zaměřila na analýzu knihy S. Milajeva, vydané r. 2002 a dosud nepeložené do češtiny. Zároveň se pokusila o srovnání s knihou *Москва-Пемушки* (vyšla r. 1970) od dnes již kultovního spisovatele V. Jerofejeva.

Následovalo vystoupení Alexandra Brummera (FF MU, Brno, MS), nazvané „*Druhý život*“ K. Havlíčka. *Shrnutí interpretací Havlíčkova života a díla se zvláštním zřetelem k marxistickému pojetí některých aspektů jeho vztahu k Rusku.* (op.: prof. PhDr. I. Pospíšil, DrSc.). Brněnský soutěžící v něm rozebral a nově vložil některé „nezvratné“ skutečnosti o životě K. H. a o jeho kontaktech s marxisty, přičemž poukázal zejména na některé účelové dezinterpretace těchto fakt.

Poté se přítomným představila Jarmila Košřová (FF MU, Brno, BS) s referátem *Narativna báseň Cigáni A. S. Puškina* (op.: prof. PhDr. I. Pospíšil, DrSc.). Úvodem se

zmínila o některých faktech ze života největšího ruského básníka (např. čtyřleté vyhnanství v jihoukrajinské Oděse), souvisejících s poémou *Cikáni* (1824), a cílem jejího vystoupení bylo ukázat znaky nastupujícího raného realismu (na rozdíl od prvků romantismu v časově paralelních dílech G. Byrona), obsažené v uvedené poémě.

Příspěvky literárněvědné sekce završil svým opět poeticky laděným vystoupením **Mikuláš Horský** (PedF UK, Praha, MS) pod krátkým, ale výstižným názvem *Římské elegie Josifa Brodského* (op.: PaedDr. A. Hlaváček). Tuto básnickou sbírku (1982) již zesnulého slavného ruského básníka referent charakterizoval jako vrcholné dílo a přiblížil posluchačům její strukturu (cyklus 12 básní). Zároveň se pokusil o interpretaci některých prvků básní, zejména role času a prostoru.

Před začátkem další sekce proběhlo shrnutí všech vyslechnutých příspěvků. Porota ve svém hodnocení jednomyslně zdůraznila a ocenila různorodost a vysokou kvalitu příspěvků, hlubokou znalost tématu a v neposlední řadě rovněž vysokou kulturu projevu.

Sekce lingvodidaktická

Barevnou počítačovou prezentaci předvedl při svém příspěvku *Význam neurověd pro didaktiku cizích jazyků* (op.: PhDr. T. Bučková) v rámci lingvodidaktické sekce domácí soutěžící, Mgr. **Martin Lachout** (PedF UK, Praha, DS). Referent rozebral některé neurolingvistické a psycholingvistické aspekty, ovlivňující např. produkci řeči v řečových centrech lidského mozku, osvojování si jazyka u dítěte aj., a seznámil posluchače s nejnovějšími poznatky zvláště v psycholingvistice.

Sekce lingvistická

Tento tematický blok otevřel Mgr. **Jan Gregor** (FF UP, Olomouc, DS), který se opět za doprovodu dataprojektorové prezentace ve svém příspěvku *Fenomén verbonominálního vyjadřování v ruštině ve srovnání s češtinou a překlad verbonominálních spojení do češtiny a ruštiny* (op.: Mgr. J. Pilátová, Ph.D.) věnoval komplexní charakteristice (zvl. příčinám výskytu, přednostem a překladu obecně) zmíněných spojení, jež jsou podle autora jevem nejen v ruském publicistickém stylu velmi častým a potřebným.

Poté si přítomní vyslechli referát Mgr. **Lucie Junkové** (FF UP, Olomouc, DS) *K problematice právního jazyka a některým otázkám jeho překladu z ruštiny do češtiny* (op.: doc. L. Stěpanova, CSc.), v němž se nejprve v obecné rovině zamýšlela nad právním jazykem jako takovým, nad jeho jazykovými prostředky (např. nad hlavní rolí substantiv) a jeho funkcemi, aby se poté zaměřila na popis možností překladu některých vybraných jevů ruského právního jazyka do češtiny (mj. např. v souvislosti se čtyřmi stupni syntaktické kondenzace).

Další příspěvek přednesla Mgr. **Nad'a Brázdilová** (FF UP, Olomouc, DS) pod titulem *K překladu dramatu Jevgenije Griškovce Planeta* (op.: doc. PhDr. Z. Vychodilová, CSc.) a podala v něm resumující translatologický komentář k překladu hry *Planeta* J. Griškovce (dílo vyšlo v Moskvě r. 2003). Soutěžící se zmínila o používání jistých jazykových prostředků, typických pro umělecká díla obecně i konkrétně pro daného autora, a také seznámila posluchače s některými ze svých odborných lingvistických zkušeností, nabytých nejen při překladu zmíněné hry.

Lingvistickou sekci, jakož i celkovou prezentaci studentských příspěvků letošní konference uzavřela **Petra Feuersteinová** (PedF JU, České Budějovice, BS) příspěvkem *О несогласованном определении как составной части наименований в деловом*

русском в сравнении с чешским и немецкими языками (op.: Mgr. M. Vágnerová, PhD.) a pojednala v něm zejména o případech výskytu neshodného přívlastku v uvedených jazycích, zvláště o spojeních substantiv v předložkovém pádě, např. *расходы на страхование*, a poté přistoupila k detailnímu popisu pojmenování tohoto typu v konfrontačním rusko-českém, německo-českém atd. plánu.

Vzápětí byly přednesené referáty stručně zhodnoceny a členové poroty se vyjádřili k výkonům soutěžících. Např. paní doc. PhDr. E. Vysloužilová, CSc. z olomoucké univerzity ocenila zejména snahu o seriózní přístup při přípravě jednotlivých vystoupení, tj. pečlivou práci s jazykovým materiálem, pomůckami, a zvláště při jejich realizaci. Zároveň si spolu s organizátory soutěže posteskla, že nepřijeli ostatní mladí rusisté a akademičtí pracovníci z jiných fakult a univerzit.

Po krátké přestávce byli poté hodnotnými věcnými cenami odměněni nejúspěšnější soutěžící v rámci jednotlivých sekcí a kategorií. Ale i ostatní soutěžící si domů kromě nevšedních zážitků a nedocenitelných zkušeností odvezli třeba pěknou knížku či CD.

Předsedkyně poroty, paní PhDr. R. Hříbková, CSc. z pořadající katedry, poté ještě jednou zdůraznila kreativní přístup, kulturu vyjadřování a vystupování všech soutěžících a zejména vysokou úroveň letošního ročníku již tradiční soutěže-konference. Zároveň pozvala všechny přítomné i budoucí diplomanty a další studenty a pedagogy na ročník příští. Paní PaedDr. Z. Liptáková, PhD. k tomu dodala, že všechny přednesené příspěvky, doplněné o cizojazyčné resumé, budou v nejbližší době otištěny ve sborníku z konference.

Závěrem je třeba za všechny zúčastněné i za náš obor jako celek vyjádřit uznání a poděkování zvláště členům katedry rusistiky a lingvodidaktiky PedF UK v Praze za zorganizování a vedení kvalitní rusistické soutěže, tolik potřebné pro to, aby se mladí lingvisté mohli setkávat, získávat nové zkušenosti a profesně růst. Poděkování si zaslouží rovněž akademičtí pracovníci (vedoucí prací i oponenti), kteří své svěření přes svou každodenní zaneprázdněnost do této soutěže připravují.

Mladí rusisté si ve svých vystoupeních v ničem nezadali se svými staršími kolegy. Zaujetím pro svou věc a zápalem je jistě mnohdy předčili. Všichni soutěžící prokázali erudované znalosti, neboť se vždy jednalo o syntetizující shrnutí rozsáhlejšího a hlubšího bádání a o plodný výsledek bakalářských, postupových, diplomových a jiných prací.

Říká se, že věda bez stáří je komedie a bez mládí tragédie. Obojí by totiž mělo působit v harmonické součinnosti, ve vzájemné symbióze. Proto berme podobné soutěže a konference mladých lingvistů jako velký přínos a naději pro jazykovědnou rusistiku a slavistiku v 21. století.

Kromě obeznámení zejména čtenářů-rusistů s celým organizačním rámcem a průběhem soutěže a jejími účastníky při současném tlumočení pozvání pořadatelů na ročník příští si tato stať rovněž klade za cíl vyvolat širší diskusi při hledání a analýze objektivních příčin stále ještě nedostatečného zájmu rusistických studentů a jejich učitelů o jedinečnou pražskou soutěž neboli o vlastní prezentaci a reprezentaci své alma mater. S větší účastí dalších soutěžících by ve všech kategoriích úměrně významně vzrostla i tolik potřebná pestrost, konkurence a rivalita (příspěvků i soutěžících), žádající si v současnosti skutečně rozšíření co do kvantity, jež by sebou jistě přineslo i další prohloubení co do kvality. Popsaná akce má vynikající renomé a za účast rozhodně stojí.

Jan Gregor